Protocol

zedenzaken en maatschappelijke onrust

POLITIE

GGD Groningen
Samen werken aan gezondheid

GGD Groningen,
in overeenstemming met alle betrokken organisaties:
Nationale Politie, eenheid Noord-Nederland, district Groningen, Team Zeden;
Slachtofferhulp Nederland, regio Noord; Openbaar Ministerie; Lentis, PsyQtrauma.

Vastgesteld in bestuurlijk overleg Veiligheidshuis d.d.

Inhoudsopgave

Inleiding 3
- doelstelling 3
- buiten de scope 4
- inwerking treding protocol 4
- verantwoordelijkheden deelnemende instellingen 4
- verantwoordelijkheden coördinatiegroep en gemeente 4

Stappenplan 6
- schema 6

Stappenplan 7
- melding 7
- protocol treedt in werking 8
- bijeenroepen coördinatiegroep 9
- eerste bijeenkomst coördinatiegroep 10
- uitvoeringsfase 12
- afsluiting en evaluatie 13

Informatievoorziening naar pers en betrokkenen 14

Lijst van te informeren personen en instanties 15

Bijlage 1:
Concept-agenda eerste bijeenkomst coördinatiegroep 17

Bijlage 2:
Profiel en taken casemanager 19

Bijlage 3:
Sociale kaart: betrokken instellingen protocol en andere relevante instellingen 21

Inleiding

Achtergronden

Zedenzaken veroorzaken vaak grote onrust bij betrokkenen en hun omgeving. De onrust kan nog vergroot worden, doordat het belang van een zo zorgvuldig mogelijk justitieel onderzoek soms botst met het belang van tijdige openheid en informatie.
Onrust als gevolg van een schokkende ervaring is een natuurlijke reactie. Seksueel misbruik is zo'n schokkende ervaring die sterke emoties oproept; soms vanuit eigen ervaringen.
Escalatie van onrust dient echter voorkomen te worden. Escalatie is schadelijk voor álle betrokkenen, zowel slachtoffers als verdachten en hun respectievelijke omgeving.
Dit protocol kan een bijdrage leveren aan het verminderen of reguleren van maatschappelijke onrust als gevolg van een zedenzaak.

Vrijwel alle scholen en organisaties hebben een protocol over omgaan met vermoedens van seksueel misbruik. Daarin wordt echter over het algemeen weinig aandacht besteed aan maatschappelijke onrust die kan ontstaan rondom vermoedens van seksueel misbruik. Juist bij een (vermoedelijk) zedendelict binnen een school, instelling of vereniging kan al snel onrust ontstaan, bij ouders, waaronder ook ouders van niet-betrokken kinderen, bij professionals, maar bijvoorbeeld ook bij buurtbewoners. Bij directie of bestuur kan dit er toe leiden dat in de haast beslissingen worden genomen, die achteraf gezien ongewenste effecten hebben.
Zo kan, als er al onrust bestaat, een directiebesluit tot volledige geheimhouding onbedoeld leiden tot een nog grotere geruchtenstroom. Bij dit alles werkt ook eventuele belangstelling van de pers druk verhogend.

1.1 Doelstelling protocol zedenzaken en maatschappelijke onrust

Een protocol maatschappelijke onrust in het bijzonder bij zedenzaken dient als een stappenplan gericht op het minimaliseren van maatschappelijke onrust en het tot stand brengen van een goede samenwerking tussen diverse daarbij betrokken partijen. Tussen de partijen kunnen soms schurende belangen ontstaan. Aan de ene kant die van de gemeente/ burgemeester in het beheersen van de openbare orde en het voorkomen van maatschappelijke onrust. Anderzijds het belang van opsporing en vervolging van politie en OM. Het protocol dient beide belangen.
Het is bedoeld om in dit soort zaken rust en orde te scheppen. Rust rondom een dergelijk onderzoek komt de kwaliteit en zorgvuldigheid ten goede.
Het is een plan van aanpak met afspraken om in samenwerking met betrokken partners gecoördineerd voorlichting, opvang en hulpverlening te bieden waarbij rekening wordt gehouden met het politieonderzoek.

Bij voorlichting moet gedacht worden aan vragen als:

- Wie heeft op welk moment welke informatie nodig en met welk doel?
- Wie moet dat regelen?
- Wie regelt de voorlichting.

Het protocol is bedoeld voor zedenzaken die meestal worden aangemeld bij de zedenpolitie, met of zonder aangifte, waarbij veel maatschappelijke onrust wordt verwacht. Op het moment dat er een melding binnenkomt van een zedenzaak die in aanmerking komt voor de inzet van het protocol zal na een ambtelijk vooroverleg de lokale driehoek[1] gezamenlijk bepalen of de inzet van het Protocol zedenzaken gewenst is en adviseert de burgemeester hierover.

[1] Het lokale driehoek zijn het Openbaar Ministerie, Politie en de Burgemeester

De driehoek of een ad hoc verband waaraan de desbetreffende burgemeester deelneemt beslist in overleg met een vertegenwoordiger van de zedenpolitie en de zedenaanspreekofficier.

1.2 Buiten de scope van het protocol

- De start van het protocol betekent niet dat ervan uitgegaan wordt dat de aangeklaagde ook daadwerkelijk schuldig is en dat de aangever ook werkelijk slachtoffer is. De schuldvraag staat buiten de scope van dit protocol.
- Zedenzaken die volgens de reguliere kanalen kunnen worden afgehandeld, waarbij geen maatschappelijke onrust ontstaat vallen buiten de scope van dit protocol. Het kan dan wel voorkomen dat de zedenpolitie en bijvoorbeeld de GGD – afhankelijk van de situatie – ook in overleg met de zedenaanspreekofficier of een andere vertegenwoordiger van het OM – gezamenlijk een instelling of school in één of twee gesprekken adviseren over de aanpak van een vermoeden van een zedendelict.
- Maatschappelijke onrust als gevolg van de terugkeer van een veroordeelde zedendelinquent valt buiten het bereik van dit protocol. Bij de terugkeer van een zedendelinquent speelt het opsporingsbelang immers niet. In deze situaties kan gebruik worden gemaakt van het sociaal calamiteitenplan.

Inwerkingtreding protocol:

De belangrijkste uitgangspunten van dit protocol zijn:

- de betreffende gemeente bepaalt waar het casemanagement van het protocol wordt belegd. Dit kan de casemanager van de GGD zijn, maar de gemeente kan ook een eigen casemanager aanwijzen.
- werken met een onafhankelijke casemanager;
- Indien de gemeente voor een eigen casemanager kiest moet deze voldoen aan de functie-eisen, die staan beschreven in bijlage 2.
- werken met een coördinatiegroep waarvan de kern bestaat uit vertegenwoordigers van met name genoemde instellingen; deze groep kan, afhankelijk van de aard van de zaak en de plaats waar de zaak zich afspeelt, worden uitgebreid;
- werken volgens een vastgestelde werkwijze waarin ook een aantal aandachtspunten zijn vastgelegd;
- een werkwijze die zich zowel richt op de slachtoffers en hun sociale omgeving, als ook op de verdachte en zijn sociale omgeving.
- de binnen het protocol samenwerkende instellingen verklaren, met behoud van hun eigen verantwoordelijkheid, zich te houden aan de in dit protocol beschreven werkwijze.
- deelnemende instellingen leveren voldoende professionele vertegenwoordiging en werken binnen de kaders van wet- en regelgeving (i.h.k.v. de Wet Bescherming Persoonsgegevens)
- deelnemende instellingen wijzen een inhoudsdeskundige aan als deelnemer van de coördinatiegroep. Eveneens zijn de betrokken instellingen verplicht zorg te dragen voor een deskundige vervanger.

Verantwoordelijkheid deelnemende instellingen

Hoewel gekozen is voor een ruime doelstelling kunnen zich situaties en omstandigheden voordoen, waarin, gezien de taak en verantwoordelijkheid van iedere participant, keuzes voor werkwijze en prioriteiten die binnen de gezamenlijkheid van het protocol genomen worden, niet onderschreven kunnen worden door een afzonderlijke participant.
De betreffende instelling verplicht zich dan aan de overige deelnemers hierover zo snel mogelijk duidelijkheid te geven en ook aan te geven waar van het protocol zal worden afgeweken.
Een dergelijke situatie kan aanleiding zijn voor het opzetten van verschillende plannen van aanpak, waarbij over en weer informatie wordt uitgewisseld.

(Voorbeeld: de justitiële aanpak kan botsen met een gelijktijdig lopend hulpverleningstraject, waarin een bepaalde mate van openheid gewenst is die justitie-autoriteiten niet voor hun verantwoording kunnen nemen.)
Echter, politie en justitie dienen in dergelijke zaken zich bewust te zijn van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid. Deze maatschappelijke verantwoordelijkheid dwingt ook tot gepaste openheid.
Door actief samen te werken en met elkaar dilemma's te delen kan een optimale aanpak ontstaan die recht doet aan ieders belangen. De overige deelnemers dienen zich er bewust van te zijn hoe belangrijk, zeker op lange termijn, een goed en zorgvuldig justitieel onderzoek is.

De betrokken instelling garandeert dat zijn vertegenwoordiger in de coördinatiegroep voor het werk de beschikking krijgt over de benodigde tijd en middelen.

Verantwoordelijkheid coördinatiegroep versus lokale overheid (gemeente)

De aanpak van zedenzaken die gepaard (kunnen) gaan met maatschappelijke onrust heeft twee kanten: zorg en opvang enerzijds en de openbare orde en veiligheid anderzijds.
De casemanager en de coördinatiegroep nemen gezamenlijk de coördinerende en organiserende rol op zich aan de kant van zorg, opvang en afstemming met het justitieel traject.
De coördinatiegroep bestaat uit specialisten met expertise in de aanpak van en het omgaan met zedenzaken. Vanuit hun deskundigheid adviseren ze de gemeente waarin de zedenzaak zich afspeelt.
De gemeentelijke overheid heeft haar eigen verantwoordelijkheid op het gebied van openbare orde en veiligheid.

Met elk een eigen rol en verantwoordelijkheid, is het van belang dat men elkaar over en weer informeert en acties met elkaar afstemt. Immers, inzet van het protocol zedenzaken en maatschappelijke onrust is het verminderen of reguleren van maatschappelijke onrust als gevolg van een zedenzaak.

Schematisch Stappenplan

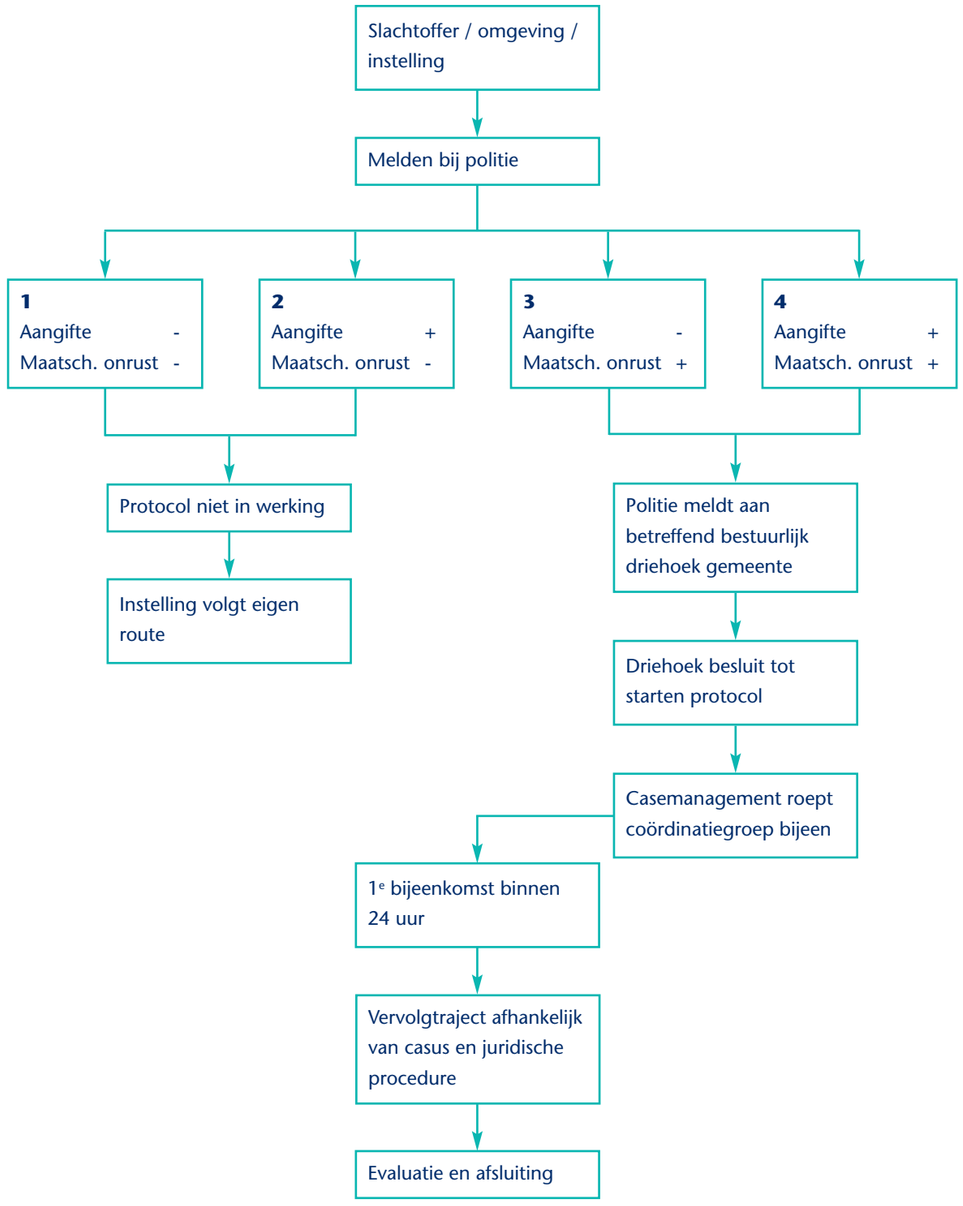

1) Melding

Wanneer er vermoedens van een zedenzaak zijn, wordt hiervan melding gemaakt bij de gemeente of aangifte gedaan bij de (zeden)politie. De melding kan plaatsvinden door slachtoffers zelf of hun opvoeders, maar ook door betrokken professionals of andere organisaties

Als er onrust dreigt zal de voorbereiding plaatsvinden voor besluitvorming in de driehoek middels een ambtelijk vooroverleg tussen vertegenwoordigers van de politie onder wie een vertegenwoordiger van de zedenpolitie, één of meer vertegenwoordigers van het OM onder wie de zedenaanspreek-officier en de gemeente (vertegenwoordiger van de burgemeester of een medewerker van de afdeling OOV).
Vervolgens zal de uiteindelijke beoordeling of een zedenzaak maatschappelijke onrust kan gaan geven, publiciteitsgevoelig is en extra aandacht behoeft, binnen 24 uur, plaatsvinden in de driehoek, eventueel in overleg met de GGD. De driehoek beslist niet zonder overleg met een vertegenwoordiger van de zedenpolitie en de zedenaanspreek-officier.
In vele gevallen is er op dat moment nog geen zaaksofficier. Indien er wel een zaaksofficier is wordt deze, door de driehoek (in dat geval via de zedenaanspreek-officier), betrokken bij de afweging of het protocol wel of niet gehanteerd gaat worden. Als de zaak zich concentreert op een school of binnen een instelling, attendeert de zedenpolitie samen met de GGD de desbetreffende directie op het bestaan van het protocol en het besluit van de driehoek. Zij adviseren aan de directie van de organisatie om van het protocol gebruik te maken.
Het belangrijkste criterium hiervoor is de maatschappelijke onrust.

Er kunnen zich situaties voordoen waarbij een zedenzaak bij de politie wordt gemeld, die niet meteen tot acties van de politie leiden (bijvoorbeeld omdat er geen aangifte wordt gedaan).Toch kan ook in dergelijke situaties maatschappelijke onrust ontstaan. Het in werking stellen van het protocol draagt er dan toe bij dat vanuit een gezamenlijke benadering gewerkt wordt aan goede opvang, begeleiding en informatievoorziening. Daarom neemt de politie ook bij twijfel contact op met de lokale driehoek, om te overleggen over de noodzaak van het protocol.

Indien een melding binnenkomt bij de GGD, neemt de casemanager contact op met de politie en de ambtenaar veiligheid voor om verdere acties af te stemmen.

2) Protocol treedt in werking

Als het advies van de driehoek wordt overgenomen door de instelling of school om gebruik te maken van het protocol wordt normaliter een onafhankelijke casemanager aangesteld. De casemanager informeert zich over de zaak en stelt een coördinatiegroep samen.

De casemanager (desgewenst van de GGD) start met zijn / haar werkzaamheden.

De GGD heeft binnen haar organisatie meerdere functionarissen als casemanager aangewezen.
De casemanagers zijn medewerkers met deskundigheid op het gebied van zeden en crisismanagement. Daarnaast beschikken ze over kennis van de sociale kaart van hun regio. De casemanager vervult de rol van coördinator van de coördinatiegroep en bewaker van het protocol.

Taken casemanager:

- het bijeenroepen van de coördinatiegroep;
- het voorzitten van de bijeenkomsten van de coördinatiegroep;
- het opstellen van een feitendossier;
- in overleg met de coördinatiegroep het opstellen van een communicatieplan;
- het zorgdragen voor informatie-afstemming binnen de coördinatiegroep en daarbuiten naar slachtoffers en andere betrokkenen;
- in overleg met de betrokken voorlichtingsdiensten (GGD, politie, justitie) contactpersoon zijn voor de voorlichters van de genoemde diensten ten behoeve van de pers;
- zorgdragen voor verslaglegging van de bijeenkomsten van de coördinatiegroep en het vastleggen van de gemaakte afspraken;
- het bewaken van de uitvoering van de genomen besluiten;
- het bewaken van de afstemming van de werkzaamheden met andere terzake verantwoordelijke personen en instanties;
- zorgdragen voor de bewaking van de privacy van betrokkenen, zowel van (mogelijke) slachtoffer(s) als van (mogelijke) dader(s);
- het opstellen van een eindverslag;
- zorgdragen voor evaluatie van de acties van de coördinatiegroep.

De binnen het protocol samenwerkende instellingen kennen de casemanager een belangrijke rol toe met betrekking tot de genoemde taken. Wanneer in het kader van het protocol gehandeld dient te worden, zullen zij dit in nauw overleg met de casemanager doen.
Overigens wil het feit dat bepaalde taken aan de casemanager toebedeeld zijn, nog niet zeggen dat dit daarmee zijn / haar exclusieve taak is.

3) Bijeenroepen coördinatiegroep

De casemanager roept zo nodig binnen 24 uur via de instellingen de coördinatiegroep bijeen.

De coördinatiegroep bestaat minimaal uit vertegenwoordigers van de volgende instellingen:

- Casemanager
- Communicatieadviseur gemeente of GGD
- Politie Groningen (Zedenpolitie en afhankelijk van waar de casus zich afspeelt: vertegenwoordiger van het desbetreffende Basisteam)
- Openbaar Ministerie
- Ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid

Daarnaast:

- Veilig Thuis (als het kinderen / jongeren betreft)
- Algemeen Maatschappelijk Werk (als het volwassenen betreft)
- Slachtofferhulp Noord Nederland

Indien ze al betrokken zijn bij (mogelijke) slachtoffer(s) en / of verdachte(n):

- Lentis of andere betrokken hulpverleningsinstanties zoals Limor, VNN, LdH, NOVO, etc.: Scholen of vertegenwoordigers van scholen.

Afhankelijk van de situatie / verloop van het proces, kan de casemanager samen met de vaste coördinatiegroep beslissen of ad-hoc uitbreiding van de groep wenselijk en noodzakelijk is.

Taken van de coördinatiegroep:

- het opstellen van een overzicht van betrokken personen en instanties;
- het zonodig aanwijzen van een of meerdere personen die verantwoordelijk zijn voor de eerste opvang en het vaststellen van hun rol / taak;
- het opstellen van een informatieplan en zorgdragen voor de uitvoering daarvan;
- het opstellen van een plan voor opvang en begeleiding van (mogelijke) slachtoffer(s), (mogelijke) dader(s) en andere betrokkenen (sociale omgeving) en het zorgdragen voor de uitvoering daarvan;
- het zorgdragen van afstemming van de werkzaamheden tussen alle betrokken instellingen en organisaties;
- het vaststellen van het moment waarop het werken volgens het protocol wordt beëindigd;
- het voorbereiden en uitvoeren van een evaluatie;
- het formuleren van een aanbod voor nazorg.

De verhouding tussen casemanager en coördinatiegroep is er een van gelijkwaardigheid: men werkt samen op voet van gelijkheid, er is geen sprake van een gezagsverhouding.
Besluitvorming vindt bij voorkeur plaats op basis van consensus. Indien er geen consensus bereikt wordt, beslist men bij meerderheid van stemmen.

4) Eerste bijeenkomst coördinatiegroep

Doel van de eerste bijeenkomst is het maken van een analyse van de situatie, het verdelen van taken en het zo nodig maken van plannen voor informatie en opvang / ondersteuning. De casemanager bepaalt in overleg met de politie welke organisaties / deelnemers voor het eerste overleg moeten worden uitgenodigd.

Het belangrijkste doel van de eerste bijeenkomst van de coördinatiegroep is het analyseren van de situatie: wat is er aan de hand, wat moet er gebeuren en wie moeten daarbij betrokken worden.
Het is van groot belang dat alle relevante informatie boven tafel komt. Daarvoor dienen de gesprekspartners in alle openheid te kunnen praten: het betreft hier immers privacygevoelige informatie.
Dit impliceert dat aan deze eerste bijeenkomst alleen leden van de vaste coördinatiegroep kunnen deelnemen. Deze kleine groep deskundigen die goed op elkaar ingespeeld is en ervaring heeft met dergelijke zaken kan efficiënt en zorgvuldig een afweging maken van de te ondernemen acties.
Gezamenlijk beslist men dan wie er verder betrokken en / of geïnformeerd dient te worden (en wanneer en hoe).
Ook alle andere partijen die eventueel later aansluiten bij de coördinatiegroep dienen zorgvuldig om te gaan met privacygevoelige informatie.
Voorkomen dient te worden dat belanghebbende partijen te snel bij de coördinatiegroep worden betrokken, dit om belangenverstrengeling tegen te gaan.

Voor een concept-agenda voor de eerste bijeenkomst van de coördinatiegroep: zie bijlage 1

Tijdens de eerste bijeenkomst van de coördinatiegroep wordt:
- een analyse van de situatie gemaakt;
- een taakverdeling gemaakt;
- zo nodig een informatieplan opgesteld;
- zo nodig een opvang- en hulpverleningsplan opgesteld;
- wordt de telefonische bereikbaarheid van de coördinatiegroep geregeld, ook buiten kantoortijden.

Analyse van de situatie:
- uitwisselen van informatie met betrekking tot de zaak;
- inventarisatie van (mogelijke) betrokken slachtoffers en (vermoedelijke) daders (en hun ouders als het om minderjarigen gaat);
- in kaart brengen van het netwerk rond de (mogelijke) slachtoffers en (vermoedelijke) daders (scholen, huisartsen, hulpverleningsinstellingen, sportclubs e.d.);
- voor het strafrechtelijk traject is het van belang te bespreken hoe getuigenbeïnvloeding kan worden voorkomen en tegelijkertijd de opvang van de slachtoffers wordt gewaarborgd.

Taakverdeling:
- aanwijzen van vaste contactperso(o)n(en);
  bij een contactpersoon kunnen (ouders van) slachtoffers en anderen met vragen of problemen die te maken hebben met de desbetreffende zedenzaak terecht.
- opstellen informatieplan;
- opstellen opvang- en hulpverleningsplan.

Aandachtspunten voor het informatieplan:
- vaststellen van de kring van betrokkenen;
- de wijze van informatieverschaffing:
  schriftelijk (bijvoorbeeld: brief aan ouders van leerlingen) of mondeling (bijvoorbeeld: voorlichtingsbijeenkomsten);
- het tijdstip van informatieverschaffing
  Desgewenst maakt de burgemeester deel uit van de coördinatiegroep. Zo niet, dan informeert de OOV'er de burgemeester over de voortgang.
- de inhoud van de informatie;
- afspraken over privacygevoelige informatie;
- de omgang met de pers.

Aandachtspunten voor opvang- en hulpverleningsplan:
- vaststellen wie hiervoor in aanmerking komen: (mogelijke) slachtoffers en hun netwerk; (vermoedelijke) daders en hun netwerk;
- de wijze waarop opvang en ondersteuning wordt geboden: individueel of in groepsverband;
- bepalen wie de opvang en ondersteuning gaan verzorgen en hoe dat aangeboden wordt aan de betrokkenen;
- afspraken maken over bereikbaarheid (ook 's avonds en in het weekend);
- het aanwijzen van vaste contactpersonen en het vaststellen van hun taakomschrijving;
- uitgaan van behoefte van betrokkenen: (mogelijke) slachtoffers en (vermoedelijke) daders hebben andere behoeften dan indirect betrokkenen. Dit betekent dat maatwerk nodig is bij het bieden van opvang.

Regelen van bereikbaarheid:
- opstellen en verspreiden van een lijst met telefoonnummers en e-mailadressen van leden van de coördinatiegroep;
- afspraken maken over bereikbaarheid (zo nodig ook voor 's avonds en in het weekend).

5) Uitvoeringsfase

De casemanager draagt er zorg voor dat betrokken instellingen binnen en buiten de coördinatiegroep van hun taak en rol op de hoogte worden gesteld en maakt afspraken over terugkoppeling.

Bij het maken van plannen en het verdelen van taken dienen afspraken gemaakt te worden hoe één en ander tijdig wordt teruggekoppeld naar de casemanager en de coördinatiegroep.
De casemanager zorgt ervoor dat de leden van de coördinatiegroep onmiddellijk van relevante terugkoppelingen op de hoogte worden gesteld en roept zonodig de coördinatiegroep bijeen.
Ook elk lid van de coördinatiegroep kan de casemanager verzoeken een bijeenkomst van de coördinatiegroep te organiseren. De casemanager bepaalt of aan dit verzoek wordt voldaan.

De casemanager en de coördinatiegroep stemmen hun werkzaamheden af op het verloop van het strafrechtelijk onderzoek. Zij ontvangen over het verloop van dit onderzoek alle informatie die politie en justitie bevoegd is te geven.
Wordt in het kader van het strafrechtelijk onderzoek een bepaalde fase afgesloten (bijvoorbeeld: er komt een rechtszaak; er komt een vonnis), dan beslissen de casemanager en de coördinatiegroep in nauw overleg met politie en Openbaar Ministerie over het informatie-aanbod in die fase.
Indien nodig wordt ook met de reclassering contact onderhouden.

6) Afsluiting en evaluatie

De casemanager en de coördinatiegroep bepalen gezamenlijk het moment waarop het werken middels het protocol wordt afgesloten.

Voordat deze stap genomen wordt, moet duidelijk zijn hoe de nazorg voor de betrokkenen eruit ziet.
De casemanager dient regelmatig bij de kring van direct betrokkenen te informeren naar de stand van zaken. Hierover worden afspraken gemaakt.
Zo nodig kan de casemanager de coördinatiegroep nogmaals bijeen roepen.

Aan de afsluiting is een evaluatie verbonden waarin alle daadwerkelijk betrokkenen een rol spelen.
Onderwerpen die in elk geval aan de orde dienen te komen:

- samenstelling coördinatiegroep;
- aanwezigheid voldoende deskundigheid;
- samenwerking en afstemming;
- knelpunten;
- leerpunten voor een volgende keer.

De evaluatie kan in een bijeenkomst van de coördinatiegroep plaatsvinden, of op een andere wijze (telefonisch of schriftelijk).

Informatievoorziening naar pers en betrokkenen

Informatie naar betrokkenen wordt via de casemanager gegeven.

Betrokkenen buiten de coördinatiegroep (afdelingshoofden, chefs, e.a.) worden niet inhoudelijk geïnformeerd. Wel worden acties of uitgezette lijnen met de betrokkenen overlegd, door de casemanager of een andere vertegenwoordiger van de coördinatiegroep.

Via de ambtenaar OOV van de gemeente en de casemanager wordt de wethouder volksgezondheid van de desbetreffende gemeente geïnformeerd.
De burgemeester van de gemeente wordt meestal rechtstreeks geïnformeerd door zijn eigen ambtenaar OOV of door de politie.
De GGD heeft hierin echter ook een taak, met name als het om (bedreiging van) de volksgezondheid gaat.
Een goede afstemming tussen de casemanager en politie hierover is noodzakelijk.

In alle gevallen van informatievoorziening sluit de casemanager dit kort met de politie en het OM, ook als er mogelijkerwijs informatie uit een andere hoek komt.
Als de casemanager benaderd wordt door de pers, zal hij/zij verwijzen naar de desbetreffende voorlichter .

Als er door de politie of OM informatie wordt gegeven aan de pers, is het afhankelijk van de fase waarin het onderzoek zich bevindt wie dit doet.

- Tijdens het opsporingsonderzoek:
  Er is een gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen politie en OM over de mededelingen aan de pers.
  Immers de officier van justitie geeft leiding aan het opsporingsonderzoek.
  Aangezien de informatievergaring nog in een pril stadium is, dient er met terughoudendheid en in nauw overleg informatie te worden verstrekt door één persoon. Dit kan de politiewoordvoerder zijn maar pas na afstemming met het OM.

  De GGD kan algemene informatie geven over het protocol en over signalen en effecten van een zedenzaak op een groep of wijk (zonder inhoudelijke mededelingen te doen over de stand van zaken).

- Na het opsporingsonderzoek:
  De primaire verantwoordelijkheid om mededelingen te doen over de voortgang van de strafzaak ligt bij het OM (vervolging, niet vervolging, (voorwaardelijk) sepot of transactie).
  Geen enkele andere instantie kan deze verantwoordelijkheid overnemen.

- Na de uitspraak van de rechter:
  Dan is het weer de taak van het OM informatie aan de pers te geven.
  Als de uitspraak vragen / onbegrip oproept bij betrokkenen heeft het OM, in overleg met de coördinatiegroep, een taak in het geven van voorlichting / uitleg aan betrokkenen.

Lijst van mogelijk te informeren personen en instanties

Afhankelijk van de aard van de zaak en de plek waar deze speelt, maken de casemanager en de coördinatiegroep de keuze wie er geïnformeerd gaat worden. Het betreft informatie over wat er aan de hand is en het in werking treden van het protocol (en wat dit betekent voor degene die geïnformeerd wordt). Onderstaande lijst geeft een indicatie van te informeren instanties / personen.
Steeds dient de coördinatiegroep de afweging te maken tussen enerzijds het recht op privacy van de betrokkenen en anderzijds de benodigde informatie voor instanties om adequaat te kunnen handelen.
De coördinatiegroep zoekt een evenwicht tussen het zo klein mogelijk houden van de kring van betrokkenen en de noodzaak van het tijdig inseinen van andere mogelijk betrokkenen. Soms is anonieme informatie voldoende.

Lijst van mogelijk te informeren personen en instanties
Opmerking vooraf: deze lijst is niet uitputtend, maar geeft een indicatie.

- het driehoeksoverleg: burgemeester, districtschef politie en officier van justitie
- verantwoordelijke lokale autoriteiten: afdeling onderwijs als bevoegd gezag voor het openbaar onderwijs, afdeling welzijn of ambtenaar voor sportzaken
- wethouder volksgezondheid van de desbetreffende gemeente
- besturen van betrokken instellingen (instellingen waarmee (mogelijke) slachtoffers en (vermoedelijke) daders een school / werk relatie hebben)
- huisartsen
- vertrouwenspersonen (bedoeld zijn die personen die reeds door bepaalde organisaties voor dergelijke situaties zijn aangewezen)
- jeugdartsen / sociaal verpleegkundigen GGD;
- Operationeel Experts Wijk cq wijkagenten politie
- schooldirecteur / docenten
- schooladvies- en begeleidingsdienst
- ouders van medeleerlingen
- sleutelfiguren in een dorp of wijk (kunnen een belangrijke rol spelen in de opvang van slachtoffer of aangeklaagde)
- verenigingen
- sociaal cultureel werk / jongerenwerkers; besturen van buurtverenigingen

- netwerken: zorgteams, e.d.
- woningbouwcorporatie.

Bijlage 1 – Concept-agenda eerste bijeenkomst coördinatiegroep

Betreft: agenda eerste bijeenkomst coördinatiegroep zedenzaken en maatschappelijke onrust (naam casus)
Datum: datum, tijdstip
Lokatie: ruimte

Leden coördinatiegroep:

Organisatie met naam medewerker

1. Welkom
2. Voorstel rondje: ieders rol
3. Agenda
4. Aanleiding instellen coördinatiegroep; feitenuitwisseling: informatie van politie
5. Inventarisatie (mogelijk) betrokkenen en aantallen; wie is waar bekend
6. Inventarisatie van netwerk rond kinderen en ouders
7. Openheid van zaken versus politie/justitie-onderzoek – voorkom wederzijdse beïnvloeding; beïnvloeding verhoorfase; geheimhouding coördinatiegroep en ouders/betrokkenen
8. Bereikbaarheid leden coördinatiegroep buiten kantooruren; opstellen telefoonlijst
9. Informatie aan betrokkenen over stand van zaken:
   a.wie
   b.wijze van informatie: brief/bijeenkomst/telefonisch
   c. wanneer wordt wie geïnformeerd
10. Pers: actief / passief benaderen; persbericht; rol voorlichting GGD / politie
11. Hulpverleningsplan-en afstemming; wie doet wat voor mogelijke slachtoffers en anderen? Instellen van een informatietelefoonnummer?
12. Samenstelling coördinatiegroep: eventueel uitbreiden met andere relevante instellingen
13. Afspraken, oa. volgend overleg, taakverdeling
14. Rondvraag
15. Sluiting

Bijlage 2 – Profiel en taken casemanager en coördinatiegroep

Profiel en taken casemanager:

De casemanager geeft leiding aan de coördinatiegroep. Ook het voorzitten van een ouder- of buurtbijeenkomst moet door de casemanager gedaan kunnen worden. Hierbij is een houding van luisteren, erkennen, emoties toe kunnen laten, maar ook op het juiste moment weer kanaliseren van groot belang. De casemanager moet deskundig, betrouwbaar en authentiek zijn. De woordvoering ligt over het algemeen bij de justitiële of bestuurlijke autoriteiten dus de casemanager moet bereid zijn vooral buiten de schijnwerpers te werken.

De Casemanager:

- Is in staat te werken op het snijvlak van zorg en justitie en hier zorgvuldig mee om te gaan
- Is op de hoogte van – en heeft directe ingang bij het lokale opvang en hulpverleningsnetwerk
- Is deskundig op het gebied van seksueel misbruik en seksuele kindermishandeling en de emoties die dit los maakt;
- Heeft een mandaat van zijn of haar eigen werkgever dat uitvoering van het protocol zedenzaken en maatschappelijke onrust ad hoc voorrang heeft op alle andere werkzaamheden.

Competenties:

Leiderschap

- Geeft doelgericht leiding en bewaakt het proces.
- Inspireert, stimuleert en motiveert.
- Heeft visie op het doel en de prioriteiten van het Protocol.
- Durft besluiten te nemen wat te doen en in welke volgorde.
- Heeft overtuigingskracht en zelfvertrouwen.

Communiceren

- Luistert, vat samen en vraagt door.
- Geeft ruimte en aandacht aan gesprekspartners.
- Reageert tactvol en effectief op behoeften en gevoelens van anderen.
- Formuleert zelf kort, bondig en to-the-point en controleert of de boodschap zoals bedoeld is overgekomen.
- Past taal en terminologie aan de situatie en de gesprekspartners aan.

Analyseren

- Maakt onderscheid tussen feitelijke informatie en aannames en tussen relevante en irrelevante informatie.
- Heeft overzicht en legt verbanden.
- Past ‘protocoldenken’ toe voor de langere termijn (meer dan 12 uur vooruit).

Politiek bestuurlijk inzicht

- Kent het bestuurlijk en politiek krachtenveld en is politiek en bestuurlijk sensitief.
- Schat politiek-bestuurlijke belangen en standpunten in en betrekt deze in de besluitvorming.

Onafhankelijk

- Vertrouwt op eigen kunnen.
- Houdt bij druk van andere belangen vast aan persoonlijke overtuiging zonder daarbij star te worden.

Stressbestendig

- Kan snel werken, met in acht nemen van zorgvuldigheid.
- Blijft goede prestaties leveren onder druk of bij tegenstand.
- Kan omgaan met weerstand.
- Vermindert druk door overzicht te creëren.

Profiel coördinatiegroep:

Hierin zijn naast de casemanager de volgende disciplines vertegenwoordigd:

- Afgevaardigde van instelling/school
- Zedenrechercheur/ leidinggevende zedenafdeling
- Maatschappelijk werk
- Sociaal-medische discipline, arts of verpleegkundige (indien nodig)
- Wijkteam politie (indien nodig)
- Zedenaanspreekofficier of andere officier van justitie (indien nodig)
- Gemeente

Een korte inhoudelijke omschrijving van bovenstaande disciplines met betrekking tot het protocol:

Afgevaardigde instelling/school:
Beschikt over informatie over leerlingen, pupillen, ouders, instellingscultuur, instellingsprotocol inzake seksueel misbruik, bronnen van onrust etc. Verantwoordelijk voor de communicatie met ouders, personeel en kinderen.

Zedenrechercheur:
Beschikt over informatie over het verloop van het strafrechtelijk onderzoek. Onderhoudt contact met de subdriehoek Zeden/lokale driehoek. Regelt indien nodig voorlichting aan de pers in samenspraak met de betrokken partners.

Maatschappelijk werk:
Biedt eerstelijns opvang aan ouders, collega's of buurtbewoners. Is hiervoor beschikbaar op voorlichtings-bijeenkomsten.

Sociaal-medische discipline:
Heeft kennis over medische gevolgen van seksueel misbruik en lichamelijke signalen. Biedt informatie over medisch onderzoek.

Wijkteam politie:
Heeft zicht op de hulpbronnen en problemen in de buurt. Kan indien nodig een rol vervullen in de voorlichting.

Zedenaanspreekofficier
Is deskundig op het gebied van afdoening van zedenzaken, is specifiek op de hoogte van het verloop van het strafrechtelijk onderzoek en het daarop volgende strafproces. Draagt indien nodig bij aan voorlichting in samenspraak met de politie.

Gemeente:
Kan bijdrage leveren aan centrale telefonische opvang en organisatie van voorlichtingsbijeenkomsten, is primair verantwoordelijk voor de openbare orde en voor het voorkomen of beheersen van maatschappelijke onrust, betrekken van gemeente zorgt voor gevoel van erkenning door ouders, en werkt onrust-verlagend.

Bijlage 3 – Sociale kaart

Versie november 2017

Deelnemers coördinatiegroep:

1. **GGD Groningen**
   Hanzeplein 120
   Postbus 584
   9700 AN Groningen
   Telefoon: (050) 367 40 00
   ggd.groningen.nl

   Locatie Veendam
   Jan Salwaplein 3
   9641 LN Veendam
   Telefoon: (0598) 69 44 00

   Casemanagers:
   Annette von Unruh
   Wilco van der Meer, Huub Reuver, Harmen de Jong, Annelieke Feitsma

2. **Politie Groningen, afdeling Zeden**
   Schweitzerlaan 6
   Postbus 588
   9700 AN Groningen
   Telefoon: (088) 16 71 601
   Bij crisis via meldkamer: 0900 - 88 44

3. **Slachtofferhulp Nederland, regio Noord**
   Papendwarsstraat 12
   8011 PM Zwolle
   Telefoon: 0900 - 0101
   www.slachtofferhulp.nl

   Contactpersoon:
   Afhankelijk van waar de casus zich afspeelt:
   Teamleider Groningen / Haren (tel.: (050) 318 62 66)
   Teamleider Midden / Oost
   Teamleider Noord / West

4. **Openbaar Ministerie**
   Paterswoldseweg 814
   Postbus 577
   9700 AN Groningen
   Telefoon: (050) 750 30 00
   www.om.nl

   Contactpersoon:
   Zedenaanspreekofficier

Overige relevante instellingen:

1. **Accare, Universitair Centrum voor Kinder-& Jeugdpsychiatrie,**
   Team Complexe Zorg
   Postbus 660
   9700 AR Groningen
   Telefoon: (050) 368 11 00

   Contactpersoon:
   Joosje Hamel

2. **Elker,**
   Vakgroep Seksueel Misbruik
   Haydnlaan 6
   9722 CH Groningen
   Telefoon: (050) 523 95 00
   www.elker.nl

   Consultatieteam Seksueel Misbruik
   Contactpersoon:
   Frank Luttikhuis

3. **MEE Groningen**
   Leonard Springerlaan 13,
   9727 KB Groningen
   Telefoon: 050 527 4500
   www.meegroningen.nl

4. **Lentis/Psy Q**
   Hereweg 76,
   9725 AG Groningen
   Telefoon: 050 522 33 44

   Contactpersoon:
   Ilse van Eck
   ecm.vaneck@groningen.psyq.nl

5. **Veilig Thuis Groningen**
   Telefoon: 0800 2000
   info@jbnoord.nl
   Crisismeldingen buiten kantooruren
   0800 2000 In noodgeval: 112

De gemeente waarin de zedenzaak speelt zal de coördinatiegroep aanvullen met de benodigde hulpverlening uit het lokale sociale domein.

Voor overige informatie over instellingen die zich richten op hulpverlening na seksueel geweld: zie sociale kaart van het Samenwerkingsverband Tegen Seksueel Geweld Groningen (STSGG); Downloaden via www.ggd.groningen.nl of op te vragen bij het secretariaat van het STSGG: STSGG@hvd.groningen.nl

Protocol zedenzaken en maatschappelijke onrust

GGD Groningen
Samen werken aan gezondheid

POLITIE